

**Actieprogramma
Uitwerking covenant Samenwerking
waterketen Noord-Holland**

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
2. Overzicht activiteiten 2008	6
3. Vervolgacties uitwerking convenant	8
4. Beleidskader	22
5. Tijdsplanning en kosten	29
6. Literatuurlijst.....	32
7. Bijlage I.....	33
8. Bijlage II: Mogelijke opzet waterketen kennisdatabase.....	35
9. Bijlage III: Inventarisatie doelmatigheidsstreven (VROM, 2008)	36
10. Bijlage IV: GRP's Noord-Holland januari 2008	38
11. Bijlage V: Toelichting nieuwe Waterwet	40
12. Bijlage VI: Toelichting op Afvalwaterakkoord.....	42

Voorwoord

Voor u ligt het actieprogramma 'Uitwerking convenant Samenwerking waterketen Noord-Holland'. Het actieprogramma is het Noord-Hollandse spoorboekje voor de uitvoering van de afspraken zoals vastgelegd in het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland'. De afspraken uit het convenant worden in het actieprogramma vertaald in concrete acties per Noord-Hollandse waterketenspeler in de periode tot 2011. Zo wordt door goede samenwerking de afvalwaterzorg efficiënter en kan de kostenstijging beheerst worden, zodat burgers niet méér hoeven te betalen dan nodig is.

Het actieprogramma is een gezamenlijk plan van de provincie Noord-Holland, de Vereniging van Noord-Hollandse Gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven. Het actieprogramma is opgesteld door:

- Martijn van Bemmelen (VNHG, gemeente Beverwijk);
- Lilian Bernhardi (provincie Noord-Holland);
- Jos Dekker (PWN, tevens vertegenwoordiger van Vitens);
- Hans van der Eem (Welldra);
- Merijn Frauenfelder (Hoogheemraadschap van Rijnland);
- Simon Kuin (VNHG, gemeente Heerhugowaard)
- Ruud Schemen (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier);
- Andre Struker (Waternet/AGV);
- Carine Vleerbos (provincie Noord-Holland);

Haarlem, mei 2008.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Op 15 november 2006 heeft de Noord-Hollandse waterketenconferentie “Samenwerken samen doen” plaatsgevonden. De waterketenconferentie heeft geleerd dat samenwerking en afstemming in het beheer en de inrichting van de afvalwaterketen de doelmatigheid en transparantie kan vergroten en dat gemeenten samen met de waterschappen daartoe de sleutels in handen hebben.

De provincie Noord-Holland heeft samen met haar waterketenpartners op 5 december 2007 het convenant ‘Samenwerken Waterketen Noord-Holland’ ondertekend. Het convenant is gebaseerd op de uitkomsten van de waterketenconferentie en bevat een concretisering van het nationaal Bestuursakkoord Waterketen, dat op 5 juli 2007 is ondertekend door verschillende koepelorganisaties.

Het rijk heeft aangegeven ernst te willen maken met verbeteren van de doelmatigheid in de waterketen. Tijdens deze kabinetsperiode wil men nog kunnen ingrijpen indien nodig. In 2007, 2009 en 2011 wordt de voortgang in doelmatigheidsverbetering door het rijk gemonitord. In 2009 volgt, op verzoek van de tweede kamer, een tussenevaluatie.

1.2. Convenant Samenwerken waterketen Noord-Holland

De provincie Noord-Holland kent reeds vele goede samenwerkingsinitiatieven. Zo is Waternet het eerste watercyclusbedrijf van Nederland, waarin naast waterbeheers- en grondwatertaken ook drinkwater-, riolering- en afvalwaterzuiveringstaken zijn geïntegreerd. De gezamenlijke aanpak van waterschap en gemeenten bij de sanering van afvalwaterlozingen in het buitengebied heeft model gestaan voor vele vergelijkbare initiatieven in het land. En door intergemeentelijke samenwerking wordt kennis uitgewisseld en worden beheer en onderhoudstaken gezamenlijk aanbesteed. De samenwerking beperkt zich niet tot de waterketen. Ook op het gebied van waterkwantiteits- en waterkwaliteitsopgaven volgend uit het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Kaderrichtlijn Water- weten partijen elkaar steeds beter te vinden.

De volgende stap is het doorpakken en uitbouwen van samenwerkingsinitiatieven. Elke partij in de waterketen heeft eigen taken en kernkwaliteiten die over de grenzen van de eigen organisatie heen goed kunnen worden ingezet. De uitdaging voor de komende tijd is om de kwaliteiten van waterschap, drinkwaterbedrijf en gemeente te combineren en te benutten, met het maatschappelijk optimum als uitgangspunt.

1.3. Actieprogramma

In het provinciaal convenant samenwerken waterketen Noord-Holland zijn de speerpunten uit het nationaal bestuursakkoord waterketen geconcretiseerd. Onderliggend actieprogramma bevat een nadere uitwerking van de speerpunten per betrokken waterketenpartner en planning. Speerpunten hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

- benchmarking;
- samenwerken;
- zicht op kosten;

- innovatie;
- betrokken burger

Het actieprogramma is te zien als uitwerking van het convenant, en bevat de acties die de komende vier jaar zullen worden uitgevoerd (2007-2011). Het actieprogramma zal jaarlijks worden geactualiseerd.

1.4. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een overzicht van de activiteiten die in 2008 worden uitgevoerd. In hoofdstuk 3 worden de speerpunten uit het nationaal bestuursakkoord waterketen en de daarbij behorende acties nader geconcretiseerd (wie, wat, wanneer). Hoofdstuk 4 bevat een overzicht van de rollen en bevoegdheden van de betrokken waterketenpartijen, en de waterketen gerelateerde plannen. In hoofdstuk 5 is weergegeven wat de financiële consequenties zijn om uitvoering te geven aan het convenant.

2. Overzicht activiteiten 2008

In 2008 wordt gericht op het bevorderen van samenwerking aan de proceskant, kennisuitwisseling en innovatie (kosten voor haalbaarheidsonderzoek, voorbereiding of procesbegeleiding, het stimuleren van benchmarken in de rioleringszorg, projecten die te maken hebben met het bundelen van capaciteit en kennis voor rioolbeheer en/of het gezamenlijk uitvoeren daarvan). Concrete projecten tot-nu-toe zijn hier onder opgesomd. Voor deze projecten zal tevens een bijdrage worden gevraagd van VROM (zie paragraaf 5.3).

2.1. Provincie Noord-Holland

a) Benchmarking

De provincie heeft Stichting RIONED opdracht gegeven om een Noord-Hollands overzicht te maken van de resultaten van de landelijke rioleringsbenchmark (najaar 2008 gereed). 23 Noord-Hollandse gemeenten doen hier aan mee. De resultaten komen terug in een apart Noord-Hollands verslag. De resultaten maken duidelijk welke efficiëncyslag er nog te behalen is voor de rioleringszorg binnen Noord-Holland en vormen het startpunt voor de besparing van 2% per jaar die de Haagse politiek in de waterketen verlangt. De resultaten vormen input voor de Noord-Hollandse waterketenconferentie (najaar 2008), en zullen door de provincie worden gebruikt als basis om verdere samenwerking te richten. Bij de benchmark van het najaar 2007 heeft VROM aan Stichting RIONED een bijdrage van 20% geleverd aan de deelnemerskosten van alle gemeenten.

b) Samenwerken

Het besef groeit dat de diverse opgaven alleen maar haalbaar zijn door samenwerking tussen of binnen waterketenpartijen. Samenwerking is een proces waarbij resultaten vooraf niet volledig concreet invulbaar zijn. Een van de manieren om samen te werken is het uitvoeren van innovatieve projecten. Bedoeld worden projecten die gericht zijn op (organisatorische) innovatie in de samenwerking en om kennis en capaciteit te delen. Per waterschapsbeheersgebied wordt een maatwerkonderzoek uitgevoerd, met name omdat er binnen de waterschappen in Noord-Holland verschil is in hoever men met de samenwerking is:

- onderzoek in het beheergebied van Rijnland naar ontwikkelen van permanente samenwerking binnen zuiveringskringen. Rijnland heeft de ambitie om voor 5 gemeenten het rioleringsbeheer te verzorgen in samenwerking met Duinwaterbedrijf Zuid-Holland.
- onderzoek naar mogelijkheden om de onderlinge samenwerking tussen gemeenten uit te breiden in het beheersgebied van HHNK. Bijvoorbeeld uitwerking van (bestaande) samenwerking rond het gezamenlijk opstellen van meetplannen voor het monitoren van overstorten en de ontwikkeling van één datasysteem om centraal data (bedrijfsvoerings- en watergegevens) te beheren en te ontsluiten voor de gemeenten.
- onderzoek naar mogelijkheden om de onderlinge samenwerking tussen gemeenten uit te breiden in het beheergebied van AGV/Waternet en tussen AGV en gemeenten.

De onderzoeken zijn primair gericht op het bereiken van maatschappelijk voordeel. Dit kan zich uiten in de een direct voordeel voor de burger, maar ook door meer continuïteit of een verbetering in de kwaliteit van de uit te voeren taken. Resultaat van deze projecten moet zijn het verder uitwerken van minimaal drie kansrijke onderwerpen per beheersgebied

(maatwerk) in concrete uitvoeringsplannen (bijvoorbeeld inrichting van een regionaal waterservicepunt voor uitwisseling van kennis en ervaring, gezamenlijk beheer en onderhoud riolering/rioolgemalen en afstemmen investeringen afvalwaterketen, opzetten gezamenlijk grondwatermeetnet en gemeenschappelijk grondwaterloket, gezamenlijk beheer van technische diensten/storingsdiensten). Bestuurlijk commitment over de concrete inhoud van die plannen is nodig om de vrijblijvendheid er af te krijgen.

Deze initiatieven moeten daarnaast leiden tot een gezamenlijk Noord-Hollands doelmatigheidsstreven (vanuit de beleidsmonitor moeten op provinciale schaal de ontwikkelingen inzichtelijk zijn).

c) Waterketenconferentie

- organisatie van een waterketenconferentie (najaar 2008).

d) Waterketenspel

De provincie levert een bijdrage (evenals de andere waterketenpartijen en VROM) aan de ontwikkeling van een Noord-Hollands waterketenspel. Het doel van dit project is om de sensitiviteit van partners voor elkaars belangen, rollen en mogelijkheden in specifieke wateropgaven te vergroten, dit met als oogmerk doelmatiger oplossingen meer kans van slagen te geven. Het waterketenspel zal worden gespeeld op de Noord-Hollandse waterketenconferentie.

e) Verder:

- subsidieregeling Tender Water ter ondersteuning van waterketeninitiatieven (waterkwaliteit is prioritair onderwerp).

2.2. Waterschappen, drinkwaterbedrijven en gemeenten

Ook de andere waterketenpartijen voeren concrete activiteiten uit in 2008. Voor deze projecten wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

3. Vervolgacties uitwerking convenant

3.1. Betrokken partijen

Betrokken partijen in de Noord-Hollandse waterketen zijn:

- Provincie Noord-Holland;
- Vereniging van Noord-Hollandse Gemeenten;
- Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht;
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier;
- Hoogheemraadschap Rijnland;
- PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland;
- Waternet;
- Vitens,

gezamenlijk te noemen 'de initiatiefnemers'.

3.2. Acties

In het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen en in het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' zijn de volgende speerpunten rond samenwerking in de waterketen benoemd:

- benchmarking;
- samenwerken;
- zicht op kosten;
- innovatie;
- betrokken burger.

Daarnaast worden acties beschreven ten aanzien van monitoren van de voortgang en communicatie. In paragraaf 3.3 tot en met 3.9 worden deze speerpunten nader uitgewerkt in concrete acties per waterketenspeler. Onderscheid wordt gemaakt in bestaand beleid (zwarte tekst) en nieuw beleid (blauwe tekst). Nieuw beleid is nog niet vastgelegd in plannen, bestaand beleid wel. In Bijlage I is per actie aangegeven of de afspraak komt uit het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen, uit het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' (m.a.w. uitwerking van het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen), uit het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' (conferentie Noord-Holland 15-11-06), of dat het een uitwerking betreft uit convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland'.

3.3. Benchmarking

In het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' zijn als speerpunten ten aanzien van benchmarking opgenomen:

- De drinkwaterbedrijven en waterschappen zetten hun benchmark van de bedrijfstak voort conform de landelijke afspraken.
- Gemeenten zullen in versneld tempo een benchmark rioleringszorg uitvoeren waarvan de resultaten openbaar zijn. Om te komen tot een goede vergelijking maken gemeenten onderscheid in kostentoerekening voor inzameling en afvoeren van afvalwater en voor het afvoeren van overtollig hemelwater en grondwater.
- De provincie en VNHG verzoeken gemeenten om uiterlijk in 2010 een benchmark uitgevoerd te hebben voor het verkrijgen van inzicht in de rioleringszorg. De provincie en VNHG verzoeken actief gemeenten om te participeren in de landelijke benchmark

rioleringszorg uitgevoerd door RIONED (december 2007), middels het sturen van een uitnodigingsbrief en het agenderen van de benchmark in bijeenkomsten.

- De provincie faciliteert het leren van de benchmark door het leveren van een bijdrage aan RIONED om te komen tot een specifiek Noord-Hollands overzicht.
- De provincie en VNHG stimuleren het leren van benchmarken door jaarlijkse terugkoppeling in door hen georganiseerde bijeenkomsten.

Verder:

- Als de landelijke pilot afvalwaterketenbenchmark uitwijst dat er voldoende leer- en verbeterpunten zijn te benoemen dan wordt deze benchmark ook uitgevoerd in Noord-Holland.

In Tabel 1 is aangegeven welke waterketenpartij wanneer welke acties onderneemt, en wat het resultaat is van deze acties. De acties komen voort uit bestaand beleid.

Tabel 1: Acties bij speerpunt 'benchmarking'.

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
<i>Voortzetting bedrijfstak benchmark</i>			
Drinkwaterbedrijven	Zie BWK-2007.	Jaarlijks	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijke traject wordt gevolgd. • Inbreng in landelijk doelmatigheidsstreven. • Bijdrage internationale benchmark. • Presentatie benchmarkresultaten.
Waterschappen	Zie BWK-2007.	1 of 2-Jaarlijks (afh. v. type benchmark)	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijke traject wordt gevolgd. • Inbreng in landelijk doelmatigheidsstreven. • Presentatie benchmarkresultaten.
<i>Uitvoeren benchmark rioleringszorg</i>			
Gemeenten	Deelname aan benchmark Rioned.	Uiterlijk 2010	<ul style="list-style-type: none"> • Toepassing landelijk format voor presentatie van benchmarkresultaten. • Presentatie benchmarkresultaten. • De gemeenten zijn op de hoogte van de nieuwe landelijke methodiek voor de benchmark riolering. • In 2010 hebben alle gemeenten gebenchmarkt.
<i>Stimuleren participatie in benchmark rioleringszorg</i>			
Provincie, VNHG	Sturen uitnodigingsbrief aan gemeenten voor deelname aan benchmark 2007.	December 2007, uiterlijk 2010	<ul style="list-style-type: none"> • Brief: gereed. • Doel: 2010 alle gemeenten meegedaan, 2008 deelname door 23 gemeenten. • Noord-Hollands koepelrapport. • VNHG stimuleert gemeenten door het sturen van een brief aan gemeenten die niet deelnemen aan de benchmark, waarin een dringend advies staat om wel mee te doen.
<i>Faciliteren benchmark rioleringszorg</i>			
Provincie	Opdracht verlenen aan RIONED tot specifiek Noord-Hollands overzicht.	2008	<ul style="list-style-type: none"> • Noord-Holland overzicht stand van zaken rioleringszorg. • Resultaat benchmark is een score; gekeken wordt naar de benchmarkresultaten en gepraat wordt met de mensen die de lijsten hebben ingevuld.

3.4. Samenwerken

In het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' zijn als speerpunten ten aanzien van samenwerken opgenomen:

- De initiatiefnemers zullen in de periode 2007-2009 de samenwerking en of integratie in de waterketen stimuleren en initiëren. Opbrengsten van de samenwerking moeten zichtbaar zijn in de door het rijk aangekondigde tussenevaluatie van het waterketenbeleid in 2009.
- De waterschappen en drinkwaterbedrijven kunnen als partners in de waterketen een stimulerende en initiërende rol vervullen ten aanzien van samenwerking met en tussen gemeenten, vanuit de regionale betrokkenheid en de natuurlijke binding met de binnen het beheersgebied c.q. verzorgingsgebied gelegen gemeenten.
- De waterschappen maken met de gemeenten bindende afspraken (bijvoorbeeld afvalwaterakkoorden) over het optimaliseren van de afvalwaterketen inclusief financiering en kostenverdeling. De optimalisatiestudies richten zich mede op de nieuwe eisen vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water.
- De initiatiefnemers ontwikkelen c.q. verbreden concrete regionale initiatieven om de mogelijkheden van samenwerking ten volle te benutten. Tevens zullen gezamenlijke onderzoeksthema's worden benoemd en uitgewerkt. Hierbij kan gedacht worden aan het ontwikkelen van permanente samenwerking binnen zuiveringskringen en het gezamenlijk ontwikkelen van een monitoringaanpak voor overstorten.
- In het convenant wordt ruimte geboden om beheerstaken anders te verdelen.
- De Vereniging van Noord-Hollandse Gemeenten zal gemeenten adviseren de samenwerking met andere gemeenten in de regio en met het waterschap en/of het drinkwaterbedrijf te ontwikkelen of uit te breiden.
- De gemeenten implementeren de meest geschikte mogelijkheden om kennis en capaciteit in het rioleringsbeheer te bundelen.
- De provincie en VNHG zorgen voor verdere uitbouw van kennisuitwisseling middels het organiseren van werkgroepvergaderingen, het regelmatig bijeenbrengen van partijen en middels een conferentie.
- De gemeenten en waterschappen zullen op bestuurlijk niveau de mogelijkheden verkennen om de inrichting en het beheer van de afvalwaterzorg zo optimaal mogelijk te organiseren. De provincie geeft dit streven naar het 'samen denken, samen doen' inhoud, bijvoorbeeld door met aantal bestuurders hier een discussie over te voeren.
- De provincie en VNHG spelen een bemiddelende rol bij het optimaliseren van de (afval)waterketen als gemeenten en waterschappen geen overeenstemming bereiken over de aanpak en uitvoering van maatregelen.
- De initiatiefnemers zien er op toe dat in bestuurlijke bijeenkomsten over water ook het convenant aandacht krijgt.
- De provincie Noord-Holland faciliteert het proces om te komen tot samenwerking in de waterketen. Zij ondersteunt initiatieven waar mogelijk financieel (bijvoorbeeld middels de Tender Water) en verkent daartoe de mogelijkheden voor een financiële bijdrage door derden, bijvoorbeeld vanuit het rijk.

In Tabel 2 is aangegeven welke waterketenpartij wanneer welke acties onderneemt, en wat het resultaat is van deze acties. Bestaand beleid is weergegeven in zwarte tekst en nieuw beleid in blauwe tekst. Nieuw beleid is nog niet vastgelegd in plannen, bestaand beleid wel.

Tabel 2: Acties bij speerpunt 'samenwerken'.

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
<i>Bevorderen samenwerking waterketen</i>			
Initiatiefnemers	• Ondertekenen convenant.	2007	Gereed, ondertekend convenant.
	• Afstemmen beleid	2008-2011	Duidelijkheid voor burgers en waterketenpartijen.
<i>Faciliteren kennisuitwisseling</i>			
Initiatiefnemers	• Organiseren conferentie.	2008-2011	Conferentie najaar 2008.
	• Bijdragen aan de ontwikkeling van een waterketenspel.	2008	Waterketenspel.
	• Waterexpertise ter beschikking stellen (o.a. ten aanzien van monitoring en zuiveringstechnieken), uitwisselen van beschikbare informatie.	2007-2011	<ul style="list-style-type: none"> • Aanspreekpunt benoemd. • Waternetwerk: jaarlijkse bijeenkomst van zuiverings- en procestechnologen en bedrijfsvoerders van waterschappen en drinkwaterbedrijven (aansluiting zoeken bij KVWN netwerk). • Overzicht van alle beschikbare handboeken en handreikingen.
Waternet/AGV	• Opstellen handboeken.		<ul style="list-style-type: none"> • Handboek regenwater / grondwater voor gemeenten. • Jurio (ict-systeem waarin wetgeving zit); ook gemeenten kunnen dit inzetten. • Bouwprotocol Waternet (Richtlijn voor geotechnisch risicomanagement bij projecten) beschikbaar voor gemeenten.
HHNK/PWN	<ul style="list-style-type: none"> • Verkennen of PWN en HHNK gezamenlijk, in STOWA verband, onderzoek kunnen (laten) uitvoeren om de effecten van de lozing van de rwzi Wervershoof op de inlaat van de drinkwaterproductie bij Andijk te bepalen. • Mogelijk vervolg: gezamenlijk naar maatregelen zoeken om deze effecten te beperken. 		Een overzicht van de effecten (van de rwzi op de waterinlaat) met bijbehorende maatregelen om deze te beperken.
Rijnland	• Oprichten afvalwater team per zuiveringskring, bestaande uit beheerders van gemeenten en waterschap.		<ul style="list-style-type: none"> • Integraal afvalwaterketenbeheer: permanente samenwerking zorgt voor gezamenlijke invloed op bedenken, bouwen en beheren in de afvalwaterketen. • Optimale zuiveringstechnieken, kortsluiten van de (maatregelen in de) waterketen met drinkwaterbedrijven.

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
Vitens	<ul style="list-style-type: none"> Betrekken Vitenswatertechnologie (Walter van der Meer). 		
Bindende afspraken maken met gemeenten, inclusief financiering, kostenverdeling en KRW			
Waterschappen	<ul style="list-style-type: none"> Optimalisatiestudies voor alle zuiveringskringen, afspraken vastleggen in convenanten en/of afvalwaterakkoorden en/of waterplannen en andere plannen. 	2007-2009	<ul style="list-style-type: none"> Bij alle waterschappen staat ontwikkeling permanente samenwerking in de afvalwaterketen op de agenda. Voor alle rwzi's zijn optimalisatiestudies uitgevoerd of in uitvoering of gepland. Tussenevaluatie in 2009.
Waternet/AGV	<ul style="list-style-type: none"> Uitbreiden optimalisatiestudies met een quick scan afvalwater om verdergaande samenwerking te onderzoeken. 		Visie verdergaande samenwerking.
Rijnland	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar optimalisering van alle zuiveringskringen. Middels doorstart Waterketenbedrijf Noordwijkerhout: samenwerking met Duinwaterbedrijf Zuid-Holland uitbreiden richting andere gemeenten en op andere terreinen zoals (technische/zuiverings-) kennisuitwisseling. Onderzoeken samenwerking in dit verband met PWN. Strategie uitwerken in Zuiveringsbeheerplan om te komen tot integraal afvalwaterketenbeheer. 		<ul style="list-style-type: none"> Verzorging rioleringsbeheer voor 5 gemeenten in samenwerking met Duinwaterbedrijf Zuid-Holland. Integraal afvalwaterketenbeheer in 2015 met minimaal 15 gemeenten.
Vervullen stimulerende en initiërende rol			
Provincie	<ul style="list-style-type: none"> Discussie voeren met bestuurders. Bemiddeling tussen gemeenten en waterschappen. 	2007-2011	Nieuwe samenwerkingsverbanden, bestaande samenwerkingsverbanden op hoger niveau gebracht.
Provincie	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek mogelijkheden Stimuleringsprogramma Waterketen. 	2008-2011	Verkenning mogelijkheden Stimuleringsprogramma Waterketen (als wenselijk en haalbaar in 2008 creëren).
VNHG	<ul style="list-style-type: none"> Sturen brief aan gemeenten met oproep het convenant uit te voeren. Gemeenten informeren en stimuleren door te communiceren met gemeenten over relevante informatie en successen van samenwerking in de waterketen. 	2007-2011	<ul style="list-style-type: none"> Brief 2007: gereed. Gemeenten toegevoegd bij ontwikkeling/uitwerking/verkenning om de waterketen uit te werken.
Gemeenten, VNHG	<ul style="list-style-type: none"> Communiceren naar gemeenten om aan te sluiten bij Rioned 	2007-2011	Alle gemeenten aangesloten bij Rioned.
Op bestuurlijk niveau mogelijkheden verkennen om uitvoering van de rioleringszorg beter te organiseren			
Gemeenten,	<ul style="list-style-type: none"> Inventariseren behoeften van gemeenten. 	2007-2011	<ul style="list-style-type: none"> Presentatie in raadscommissie door waterschappen.

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
waterschappen, provincie	<ul style="list-style-type: none"> In beeld brengen van verbeteropties. Waterketen op bestuurlijke agenda zetten. 		<ul style="list-style-type: none"> Communicatie.
Verbeteren doelmatigheid riolering			
Gemeenten, waterschappen, provincie	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen van een proces waarbij op initiatief van een gemeente in begin en concept fase bij het opstellen van een GRP overleg plaatsvindt met alle partijen. 	2008	<ul style="list-style-type: none"> Stappenplan/procesplan opstellen GRP. Breed draagvlak voor rioleringsbeleid van gemeenten. In waterplan van de provincie opgenomen werkwijze t.a.v. opstellen van GRP's (betrekken van partijen).
Bevorderen samenwerking afvalwaterketen, ontwikkelen / verbreden concrete regionale initiatieven			
Initiatiefnemers	<ul style="list-style-type: none"> Benoeemen en uitwerken gezamenlijke onderzoeksthema's (intergemeentelijk, en/of samen met waterschap/ drinkwaterbedrijf). 	2007-2011	Nieuwe concrete uitvoeringsinitiatieven waarin gebruik gemaakt wordt van de kernvaardigheden van de partijen in de waterketen. Bijvoorbeeld: gezamenlijke inkoop, onderhoud en monitoring.
HHNK	<ul style="list-style-type: none"> Het gezamenlijk opstellen van meetplannen voor het monitoren van overstorten waarbij HHNK expertise en ervaringen inbrengt. Ook wil HHNK de data beheren en ontsluiten voor de gemeenten. 		<ul style="list-style-type: none"> Gezamenlijk databeheer. Gezamenlijk meetplan gemeenten. Bijvoorbeeld: verkennen mogelijkheden overname monitoringapparatuur door gemeenten (opdat 1x aanschaf).
Waternet/AGV	<ul style="list-style-type: none"> Onderhoud rioolbeheer van gemeenten. 		Overeenkomst met Muiden.
Initiatiefnemers	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar opzetten kennisdatabase waterketen, inclusief (stedelijk) grondwater en Kaderrichtlijn Water (zie bijlage II). O.m. voor gemeentelijke bedrijfsvoerings- en watergegevens (riolering, hemelwater, grondwater) t.b.v. uitvoering benchmark. 	2008	<ul style="list-style-type: none"> Kennisdatabase. Uniform datasysteem in alle waterschapsbeheersgebieden, dat aansluit bij het format behorend bij de landelijke benchmark 2010.
Provincie	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar een handreiking over samenwerking ten aanzien van meetnetten van gemeenten, waterschappen, provincie, TNO. 	2009	Uniform datasysteem.
Provincie	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek in het beheergebied van Rijnland naar ontwikkelen van permanente samenwerking binnen zuiveringskringen. Uitwerking van (bestaande) samenwerking in het beheersgebied van HHNK rond het gezamenlijk opstellen 	2008-2011	Het verder uitwerken van minimaal drie kansrijke onderwerpen per beheersgebied (maatwerk) in concrete uitvoeringsplannen (bijvoorbeeld inrichting van een regionaal waterservicepunt voor uitwisseling van kennis en ervaring, gezamenlijk beheer en onderhoud

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
	<p>van meetplannen voor het monitoren van overstorten en de ontwikkeling van één datasysteem om centraal data (bedrijfsvoerings- en watergegevens) te beheren en te ontsluiten voor de gemeenten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar mogelijkheden om de onderlinge samenwerking tussen gemeenten uit te breiden in het beheergebied van AGV/Waternet en tussen AGV en gemeenten. 		riolering/rioolgemalen en afstemmen investeringen afvalwaterketen, gezamenlijk beheer van technische diensten/storingsdiensten).
<i>Samenwerken op gebied van handhaving van lozingen</i>			
Waterschappen, gemeenten, provincie	<ul style="list-style-type: none"> • Aansluiten bij 1 loket voor omgevingsvergunning (indirecte lozingen) en watervergunning (directe lozingen). 	2009-2011	1 loket voor de omgevingsvergunning en watervergunning; verantwoordelijkheid ligt bij andere partijen (rijk).
Waterschappen, gemeenten, provincie	<ul style="list-style-type: none"> • Verkennen van mogelijkheden voor het ontwikkelen van een gezamenlijke uitvoering van toezicht en handhaving. 	2009-2011	Gezamenlijke uitvoering van toezicht en handhaving.

Verder:

- Vervolg Masterplan Texel;
- Beheer en onderhoud IBA's in Noord-Holland door waterschappen;
- Bijsluiter voor burgers m.b.t. waterkosten, gekapitaliseerd per huishouden (drinkwater, rioolheffing, afvalwater). O.m. Staffelen van de rioolheffing per aantal m3 drinkwater. Tevens staffelen van de zuiveringsheffing door waterschappen (baseren op m3).

3.5. Zicht op kosten

In het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' zijn als speerpunten ten aanzien van zicht op kosten opgenomen:

- De waterschappen, drinkwaterbedrijven en gemeenten werken mee aan het verkennen van perspectieven en effecten van een verbruiksafhankelijke rekening voor de waterketen òf van een jaarlijks te versturen overzicht met een specificatie van de diverse waterketenkosten.
- De gemeenten maken het rioolrecht c.q. rioolheffing kostendekkend voor 2010, conform het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen.

In Tabel 3 is aangegeven welke waterketenpartij wanneer welke acties onderneemt, en wat het resultaat is van deze acties. De acties komen voort uit bestaand beleid.

3.6. Innovatie

In het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' zijn als speerpunten ten aanzien van innovatie opgenomen:

- De initiatiefnemers sluiten aan bij de landelijke ontwikkelingen rond het formuleren van een gezamenlijke lange termijn visie, en participeren hierin actief.
- De initiatiefnemers streven ernaar dat er minimaal twee Noord-Hollandse projecten op de landelijke innovatieagenda worden geplaatst.

In Tabel 4 is aangegeven welke waterketenpartij wanneer welke acties onderneemt, en wat het resultaat is van deze acties. De acties komen voort uit bestaand beleid.

Tabel 3: Acties bij speerpunt 'zicht op kosten'.

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
<i>Verhogen transparantie en efficiency in de bedrijfsvoering</i>			
Waterschappen, drinkwaterbedrijven, gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • Verkennen van perspectieven en effecten van een verbruiksafhankelijke rekening voor de waterketen òf van een jaarlijks te versturen overzicht met een specificatie van diverse waterketenkosten. 	2008-2011	Evaluatie van eerdere initiatieven.
Waternet	<ul style="list-style-type: none"> • In kaart brengen van mogelijkheden voor een verbruiksafhankelijke rekening. 		Waternet / AGV heeft in 2008 onderzoek naar verbruiksafhankelijke rekening afgerond.
HHNK/PWN	<ul style="list-style-type: none"> • In kaart brengen van de resultaten van eerdere initiatieven (Brede Waterspoor Experiment Medemblik wordt ingebracht). 		Evaluatie van eerdere initiatieven.
Rijnland	<ul style="list-style-type: none"> • Professioneel zuiveringsbeheer middels Zuiveringsbeheersplan en Basiszuiveringsplannen, met gebruik van assetmanagement. • Project om gebruiksaafhankelijke heffing te onderzoeken. 		Gezamenlijk belastingkantoor met 15 gemeenten (in uitwerkingsfase).
Vitens	<ul style="list-style-type: none"> • Verkennen wat mogelijk en effectief is o.b.v. eerdere ervaringen. 		Evaluatie van eerdere initiatieven.
Waterschappen, drinkwaterbedrijven, gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • Uitwisseling van verbruiksgegevens (zonder kosten). 	2008-2011	Afstemming van de rioolheffing door gemeenten op het watergebruik, zonder vertaalslag.
Gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • Kostendekkend maken van rioolrecht c.q. rioolheffing via BBV methode (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten). • Onderscheid maken in kostentoe rekening voor inzameling en afvoeren van afvalwater en overtollig hemelwater en grondwater. 	Voor 2010	<ul style="list-style-type: none"> • Kostendekkend rioolrecht in alle gemeenten in 2010. • Gemeenten maken zoveel mogelijk onderscheid in kosten voor afvalwater, hemelwater en grondwater.

Tabel 4: Acties bij speerpunt 'innovatie'.

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
<i>Aansluiten bij landelijke ontwikkelingen rond het formuleren van een gezamenlijke lange termijn visie</i>			
Initiatiefnemers	<ul style="list-style-type: none"> Actieve participatie in landelijke ontwikkelingen. 	2008	Lange termijn visie.
<i>Bevorderen duurzame waterketen</i>			
Initiatiefnemers	<ul style="list-style-type: none"> Minimaal twee Noord-Hollandse projecten selecteren en op de landelijke innovatieagenda plaatsen. 	2008	In 2008 zijn twee projecten op de innovatieagenda geplaatst.
Initiatiefnemers	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak om in te spelen op de groeiende vraag naar vakkundig personeel; Betrekken Noord-Hollandse kenniscentra (INHolland, VU etc.). De aantrekkelijk van de watersector vergroten t.b.v werving personeel. 	2008-2011	Gezamenlijk aanpak om in te spelen op de groeiende vraag naar personeel (zie ook Kader).

Kader: Wateropleidingen en NWP pakken langlopende vacatures aan

Stichting Wateropleidingen en het NWP gaan vanaf februari 2008 een proef doen om de instroom voor moeilijk vervulbare vacatures in de watermarkt te vergroten. Organisaties die te maken hebben met lang openstaande vacatures en sollicitanten die onvoldoende voldoen aan de gestelde functie-eisen, kunnen zich bij NWP aanmelden voor de proef. Stichting Wateropleidingen en het NWP starten de pilot in het kader van de Human Capital Roadmap Water. Dit programma, waarin overheden, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven gezamenlijk concrete acties op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt en HRM-beleid hebben opgesteld, moet ertoe leiden dat het beschikbare talent op de arbeidsmarkt wordt benut en de zij-instroom vergroot.

De watersector heeft nu al te kampen met een tekort aan personeel en ook in de toekomst staat de sector een nijpend tekort op de arbeidsmarkt te wachten. Uit berekeningen van het EIM in 2007 blijkt dat er in 2011 een tekort is ontstaan van 8000 watertechnologen. De drinkwater- en afvalwatersector moet de komende jaren verjongen en wil tegelijk meer gaan exporteren. Beide ontwikkelingen vragen om een grote instroom van met name technische en economische MBO'ers.

Meer informatie:

- NWP, Delft, (015) 215 17 28, www.nwp.nl
- Stichting Wateropleidingen, Nieuwegein, (030) 60 69 400, www.wateropleidingen.nl

Bron: WaterForum Online, 31 januari 2008.

3.7. De betrokken burger

In het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' zijn als speerpunten ten aanzien van de betrokken burger opgenomen:

- De initiatiefnemers onderschrijven het landelijk traject van publieksinformatie. Aanvullend trekken de initiatiefnemers gezamenlijk op in het communicatietraject naar de burgers, onder meer rond het informeren over het eigen watergebruik en de daaraan verbonden kosten.

In Tabel 5 is aangegeven welke waterketenpartij wanneer welke acties onderneemt, en wat het resultaat is van deze acties. Bestaand beleid is weergegeven in zwarte tekst en nieuw beleid in blauwe tekst. Nieuw beleid is nog niet vastgelegd in plannen, bestaand beleid wel.

Tabel 5: Acties bij speerpunt 'de betrokken burger'.

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
<i>Versterken beleving, stimuleren bewuster en duurzamer omgaan met water</i>			
Initiatiefnemers	<ul style="list-style-type: none"> • Onderschrijven van het landelijk traject van publieksinformatie. • Gezamenlijk optrekken in het communicatietraject naar de burgers. 	2008-2011	<ul style="list-style-type: none"> • Toename waterbewustzijn en belevingswaarde van water. • Bijvoorbeeld betere inrichting van klantcontactcentra.
HHNK	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar vergroten waterbewustzijn. 		
Waternet/AGV	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie / beïnvloeden gebruikers m.b.t. vervuiling riool (vet, doekjes, kattengrind); toepassen de cradle to cradle gedachte (afval is voedsel). 		
Rijnland	<ul style="list-style-type: none"> • IBA-beheer richt zich direct tot de gebruiker. • Opstellen communicatieplan voor het traject om te komen tot permanente samenwerking. • (In)directe communicatie door afvalwater-teams naar de burger. 		Communicatieplan.

3.8. Monitoren voortgang

In het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' is ten aanzien van de monitoring van de voortgang opgenomen:

- De initiatiefnemers formuleren eind 2007 gezamenlijk het doelmatigheidsstreven zoals dat door het rijk wordt gevraagd.
- De initiatiefnemers evalueren in 2008 de maatregelen en initiatieven gericht op het optimaliseren van het waterketenbeheer en rapporteren dit aan de provincie.
- Voor het monitoren van de voortgang sluit de provincie aan bij de beleidsmonitor die het rijk ontwikkelt.
- Het rijk voert in 2007 een eerste landelijke monitoringronde uit naar ontwikkeling in doelmatigheid en transparantie. Indien nodig zullen de provincie en VNHG op basis hiervan begin 2008 de regionale inspanningen sturen, bijvoorbeeld door aanscherping van het provinciale doelmatigheidsstreven. De resultaten kunnen worden ingebracht in de ijking van het rijk in 2009.

- Bespreking van de voortgang in samenwerking vindt plaats middels (bestaand) bestuurlijk overleg. Het voortgangsoverleg zal zich daarnaast richten op het formuleren van ambities voor de komende periode en hoe die ambities gerealiseerd kunnen worden. De provincie nodigt de betrokken partijen hiervoor uit en faciliteert de bestuurlijke bijeenkomsten.
- De initiatiefnemers zullen middels werkgroepvergaderingen ambtelijk het initiëren en oppakken van het convenant bijhouden en ervaringen delen.

In Tabel 6 is aangegeven welke waterketenpartij wanneer welke acties onderneemt, en wat het resultaat is van deze acties. De acties komen voort uit bestaand beleid.

3.9. Communicatie

In het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' is ten aanzien van communicatie opgenomen:

- De initiatiefnemers dragen actief goede voorbeelden van samenwerking en verbetering uit.
- De provincie en VNHG zorgen voor het bestuurlijk agenderen van de voortgang van het convenant, het regelmatig bijeenbrengen van partijen en het organiseren van een conferentie ter stimulering van samenwerkinginitiatieven.

In Tabel 7 is aangegeven welke waterketenpartij wanneer welke acties onderneemt, en wat het resultaat is van deze acties. De acties komen voort uit bestaand beleid.

Tabel 6: Acties bij 'monitoren voortgang'.

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
<i>Gezamenlijk formuleren doelmatigheidsstreven</i>			
Initiatiefnemers	<ul style="list-style-type: none"> Ambtelijke voorbereiding, bestuurlijk overleg. Aansluiten bij rijks beleidsmonitor (zie bijlage III). 	2008	<ul style="list-style-type: none"> Overzicht doelmatigheidsstreven Noord-Holland. De beleidsmonitor is geregionaliseerd en op provinciale schaal zijn ontwikkelingen inzichtelijk.
<i>Monitoren voortgang afspraken convenant</i>			
Initiatiefnemers	<ul style="list-style-type: none"> Agenderen convenant in bestuurlijke bijeenkomsten over water, inclusief benchmarkresultaten. Bijhouden voortgang convenant middels werkgroepvergaderingen. 	2008-2011	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe samenwerkingsverbanden, bestaande samenwerkingsverbanden op hoger niveau gebracht. Bestuurlijke rapportage door provincie.
Waterschappen	<ul style="list-style-type: none"> Evalueren van maatregelen en initiatieven. 	2008-2011	Jaarlijks per waterschap een kort overzicht van de realisatie van de actiepunten uit dit document aan de provincie.
<i>Sturen regionale inspanningen</i>			
Provincie, VNHG	<ul style="list-style-type: none"> Benutten van de monitorresultaten en benchmarkresultaten om acties in de waterketen te richten. (Indien nodig) aanscherping van het provinciale doelmatigheidsstreven. Inbreng resultaten in de ijkings van het rijk in 2009. 	2008-2011	Na te streven besparingen van de beïnvloedbare kosten bij gemeenten (riolering), waterschappen (zuivering) en drinkwaterbedrijven (drinkwater) circa 2% per jaar.

Tabel 7: Acties bij 'communicatie'.

Wat (convenant)/wie	Hoe	Wanneer	Resultaat
<i>Uitdragen van goede voorbeelden van samenwerking en verbetering, inspanningen in de waterketensector intensiveren en afstemmen</i>			
Provincie en VNHG	<ul style="list-style-type: none"> Regelmatig bijbrengen van partijen (o.a. in platforms). Organiseren waterketen conferentie. 	2007-2011	<ul style="list-style-type: none"> Het convenant is bekend bij spelers in de waterketen en er wordt naar gehandeld. Waterketenconferentie (november 2008).

4. Beleidskader

4.1. Rollen en verantwoordelijkheden

De verschillende betrokken partijen hebben ieder hun eigen formele bevoegdheden in de waterketen.

4.1.1. Formele bevoegdheden provincie

De provincies hebben een wettelijke bevoegdheid in de waterketen:

- ontheffing zorgplicht en aanwijsbevoegdheid in relatie tot gemeentelijke rioleringsplannen (Wet Milieubeheer);
- ‘Verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken’: toezicht op gemeenten rond (verbrede) rioleringsplannen en toezichthoudende rol in relatie tot de nieuwe gemeentelijke taken van hemelwater en grondwater;
- nieuwe Waterwet: toezichthoudende/ arbitrerende rol bij het maken van bestuurlijke afspraken (waterakkoorden) tussen gemeenten en waterschappen over de aanpak van waterproblemen;
- Afgeven vergunning grondwateronttrekkingen (> 150.00 m³/jaar) en KWO op basis van Grondwaterwet en Grondwaterverordening Noord-Holland;
- Ontheffing Provinciale Milieu Verordening bijlage 10B grondwaterbeschermingsgebieden;
- Ontheffing Lozingenbesluit bodembescherming voor lozingen in de bodem voor zover ze niet in een Gww vergunning of WM vergunning zijn opgenomen.

4.1.2. Formele bevoegdheid waterschap

Waterschappen zijn verantwoordelijk voor het zuiveren van het afvalwater. Waarschijnlijk komt de bevoegdheid tot regulering van alle indirecte lozingen in de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) te liggen en niet in de Waterwet. Dit betekent dat de bevoegdheid tot vergunningverlening en handhaving voor de indirecte lozingen die momenteel vallen onder de Wvo, overgaat van het waterschap naar de gemeenten en provincie. Het waterschap blijft volgens het voorontwerp het bevoegd gezag voor het verlenen van aansluitvergunningen. Alle directe lozingen blijven in principe vergunningplichtig waarbij de waterbeheerder bevoegd gezag is. Als gevolg van de rijksbrede taakstelling Vereenvoudiging Vergunningen zullen er bij AMvB meer algemene regels worden geformuleerd. Ook aan de waterschappen wordt de vrijheid gelaten om vergunningplichtige activiteiten met algemene regels af te doen. Zie verder bijlage V.

Discussiepunten:

- Belangrijk zorgpunt van het waterschap is dat zij als beheerder van de RWZI's geen *directe* invloed kan uitoefenen op de kwaliteit van het influent (de directe lozingen).
- Het ligt in de lijn te verwachten dat algemene regels en nadere eisen (kwetsbare wateren) in de plaats komen van de huidige vergunningverlening: welke algemene regels en nadere eisen worden gesteld?
- De nieuwe wetgeving is vooral op samenwerking gericht (minder formaliserend, meer algemene richtlijnen, minder vergunningen). Voor het bereiken van bepaalde doelstellingen wordt het waterschap meer afhankelijk van gemeenten. Hierdoor worden afspraken tussen gemeente en waterkwaliteitsbeheerder meer leidend. Het is daarom

belangrijk dat gemeenten en waterschappen een gezamenlijke planvorming opzetten waarin tot concrete afspraken en maatregelen wordt gekomen (bijvoorbeeld een afvalwaterplan en -akkoord). In deze plannen kan naast een inventarisatie van de bronnen, ook een maatregelenpakket opgenomen worden voor het oplossen van knelpunten en het verdelen van de financiële consequenties. Een dergelijk maatregelenpakket bevat bron- en/of emissiegerichte maatregelen, maar ook bedrijfsvoeringmaatregelen.

4.1.3. Formele bevoegdheid gemeente

De gemeenten zorgen voor een adequate inzameling en het doelmatige transport van alle soorten afvalwater die vrijkomen van binnen het gemeentelijk grondgebied gelegen percelen. Dit betekent dat de gemeenten zorgen voor een adequate inzameling van het stedelijk afvalwater. De gemeenten kunnen conform het provinciale ontheffingenbeleid (Afvalwaterlozingen in het buitengebied, 2002), ontheffing aanvragen van de zorgplicht riolering in het buitengebied. Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2008 verplicht conform de wet gemeentelijke watertaken om in hun GRP op te nemen hoe zij omgaan met het stedelijk afvalwater, de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

4.1.4. Formele bevoegdheid drinkwaterbedrijf

Drinkwaterbedrijven zijn verantwoordelijk voor de productie en levering van drinkwater.

4.2. Samenhang met andere plannen

Het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland' staat niet op zichzelf. Het convenant sluit aan bij doelstellingen uit verschillende plannen.

4.2.1. Nationaal Bestuursakkoord waterketen

In het Bestuurlijk Overleg Waterketen van 17 januari jl. is afgesproken om in de nieuwe kabinetsperiode krachtig in te zetten op bottom-up beleid middels bestuurlijke afspraken. Dit heeft geresulteerd in het Bestuursakkoord Waterketen 2007. Het Bestuursakkoord is op 5 juli 2007 ondertekend door de koepels (IPO, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Unie van Waterschappen, Vereniging van Waterleidingbedrijven in Nederland), en het rijk (VROM en VenW). Voor de uitvoering van het bestuursakkoord wordt vier jaar uitgetrokken. Middels een bottom-up benadering is gekozen voor een vrije maar niet vrijblijvende invulling van doelmatigheidsverbeteringen. Afgesproken is om in 2009 en 2011 ijkmomenten in te lassen.

In het Bestuursakkoord Waterketen 2007 stimuleren en adviseren de koepelorganisaties hun leden om de in het Bestuursakkoord vermelde speerpunten te realiseren. In het Bestuursakkoord staat *'Het bestuursakkoord geeft een richting aan op nationaal niveau. Op regionaal niveau kan nadere concretisering plaatsvinden, waarbij ten volle recht gedaan wordt aan specifieke omstandigheden. Partijen worden van harte uitgenodigd om tot regionale bestuursakkoorden te komen. Provincies kunnen hierbij een stimulerende en faciliterende rol vervullen'*. Het ministerie van VROM heeft voor 2007 en 2008 een budget van in totaal 4,5 miljoen euro beschikbaar om uitdagende en vernieuwende projecten financieel te ondersteunen.

4.2.2. Waterplan provincie Noord-Holland

In het Waterplan 2006-2010 staan de doelstellingen ten aanzien van afvalwater en riolering:

- Doel voor de langere termijn: in 2015 is er een goed beheerde afvalwaterketen die bijdraagt aan het realiseren van de (ecologische) waterkwaliteitsdoelstellingen die Provinciale Staten in 2009 vaststelt.
- Doel voor de planperiode: het terugdringen van de belasting van het oppervlaktewater met ongezuiverd afvalwater. Dit kan door saneren van ongezuiverde lozingen in het buitengebied, reduceren van emissies vanuit de riolering (overstorten) en verbeteren van de kwaliteit van het effluent uit de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's). Nieuwe lozingen in het buitengebied, met name in zeer kwetsbare gebieden, moeten worden voorkomen.

De provincie wil deze doelen bereiken onder meer door het vervullen van een faciliterende en coördinerende rol in het proces om te komen tot een verbeterde samenwerking in de waterketen. Ook is in het Waterplan aangegeven welke acties de provincie verwacht van andere partijen. Ten aanzien van samenwerking in de waterketen staat hierover onder meer:

- De waterschappen maken met de gemeenten bindende afspraken over het optimaliseren van de afvalwaterketen inclusief financiering en kostenverdeling.
- De waterschappen evalueren in 2008 de maatregelen en initiatieven gericht op het optimaliseren van het waterketenbeheer en rapporteren dit aan de provincie.

4.2.3. Waterbeheersplan waterschappen

- HHNK levert Waterplan 3 (4 wordt aan gewerkt):

Het doel van het hoogheemraadschap is dat het effluent van alle rwzi's in het jaar 2010 tenminste voldoet aan de eisen die hiervoor zijn gesteld in de AmvB Lozingenbesluit Wvo stedelijk afvalwater. Het afvalwater in de afvalwaterketen bestaat uit communaal afvalwater, bedrijfsafvalwater (de zogenaamde indirecte lozingen) en regenwater. Door de kwaliteit en kwantiteit van deze stromen te beïnvloeden, kan de afvalwaterketen geoptimaliseerd en efficiënter worden beheerd en kan de emissie naar het watersysteem worden gereduceerd. Om dit zo goed en efficiënt mogelijk te laten functioneren, werken gemeenten en het hoogheemraadschap in toenemende mate samen. Deze samenwerking wordt vastgelegd in zogenaamde afvalwaterakkoorden.

- Waternet/AGV:

Doel van AGV in 2009 is het uitvoeren van integrale optimalisatiestudies gericht op het halen van watersysteemdoelen uitgevoerd voor 8 afvalwaterdistricten (Bron: Waterbeheersplan AGV 2006 – 2009). Met het nieuwe plan wordt gestart in 2009 nadat het nieuwe bestuur is aangetreden en is waarschijnlijk in 2010 gereed.

- Rijnland:

Het Rijnlandse Waterbeheersplan voor de periode 2006-2009 (WBP-3) formuleert als volgt het afvalwaterbeleid: het waterketenbeleid richt zich op het realiseren van doelmatig en effectief zuiveringbeheer door:

- continue kwaliteitsverbetering van zuiveringbeheer door een intensievere bedrijfsvoering en procesoptimalisatie (bijvoorbeeld het toepassen van innovatieve technieken en procesautomatisering);

- afstemming tussen zuiveringbeheer en rioolbeheer (de aandacht richt zich primair op het voorkomen van schoonwaterlozingen, bijvoorbeeld door het afkoppelen van regenwater en het vermijden van rioolvreemd water);
- aanpak van KRW-probleemstoffen; de huidige zuiveringen zijn niet ingericht op het verwijderen van deze nieuwe probleemstoffen. Rijnland inventariseert daarom de probleemstoffen in het afvalwater en onderzoekt de verwijderingroutes.
- nieuwe concepten voor inzamelen en verwerken van afvalwater; het gaat hierbij om het concept waarin afval(water)stromen zoveel mogelijk lokaal worden verwerkt en waarbij hergebruik van water en componenten vooropstaat.

Momenteel wordt gewerkt aan het volgende Waterbeheersplan (WBP-4). Hierin worden o.a. de volgende beleidsontwikkelingen opgenomen:

- De richting bepalende beleidsnotitie 'Van zuiveringsbeheer naar afvalwaterketenbeheer' (2007) geeft aan dat Rijnland streeft naar permanente samenwerking met gemeenten om waterkwaliteit en doelmatigheid te verbeteren. Deze beleidsnotitie geeft invulling aan het bestuursakkoord waterketen (BWK2007) maar heeft ook een hoger ambitieniveau. De opgaven zijn:
 - Rijnland streeft naar integraal afvalwaterketenbeheer in 2015 met minimaal 15 gemeenten;
 - Doelmatig en transparant zuiveringsbeheer zodat, indien wenselijk, op termijn verzelfstandiging van het zuiveringsbeheer mogelijk is. En dat maakt weer de stap naar integraal afvalwaterketenbeheer mogelijk. Strategie wordt uitgewerkt in het op te stellen Zuiveringsbeheerplan.
- Lozingenbeleid Rijnlandse awzi's. Het lozingenbeleid wordt in 2009 herzien op basis van het emissiebeheersplan (EBP). Op basis van de KRW-opgave en de resultaten van het pilot-onderzoek nazuivering AWZI-effluent tot KRW-kwaliteit (WBP-3 maatregel) zal het lozingenbeleid worden geactualiseerd. Dat kan leiden tot een investeringsprogramma voor awzi's.

4.2.4. Optimalisatiestudies

In de brief van minister Cramer d.d. februari 2008 aan de Tweede Kamer (kenmerk: BWL/2008013144) staat dat in de tussentijdse ijking in 2009 de volgende onderwerpen worden opgenomen:

- Alle waterschappen hebben het ontwikkelen van permanente samenwerking in de afvalwaterketen op de agenda staan.
- Voor alle rwzi's zijn optimalisatiestudies uitgevoerd of in uitvoering.
- In 2007 en 2008 is een groot aantal afvalwaterakkoorden gesloten.

In Tabel 8 is een overzicht gegeven van het aantal Optimalisatiestudies (OAS) in Noord-Holland. Uit de tabel is op te maken dat HHNK 15 OAS studies heeft uitgevoerd met 44 gemeenten. Waternet heeft met 9 gemeenten OAS-en uitgevoerd en met 3 gemeenten wordt er nog gewerkt aan een OAS.

Het afvalwaterketen uitvoeringsprogramma van Rijnland is najaar 2007 van start gegaan. Eerste stap is om tot halverwege 2008 alle 32 afvalwaterketens, met 40 aangesloten gemeenten, in Rijnland te analyseren en te prioriteren. Medio 2008 wordt het programmaplan optimalisatiestudies met doorloop tot 2011 bepaald. Doelstelling daarvan is

om voor 2009 alle afvalwaterketens geanalyseerd te hebben, en voor 2011 van een maatregelenpakket te voorzien. Voorbeelden van reeds gestarte samenwerkingsinitiatieven zijn:

- Beheer van ongeveer 400 installaties voor de individuele behandeling van afvalwater (IBA's) in het kader van de brede zorgplicht samen met 17 gemeenten.
- Beperkte optimalisatiestudie met gemeente Haarlem.
- Optimalisatiestudie Aalsmeer.

Het doel van een OAS studie is om tegen de laagst maatschappelijke kosten een vooraf vastgesteld resultaat (emissie naar het oppervlaktewater) te behalen. Een dergelijke studie kan zonodig worden uitgebreid met het waterkwaliteitsspoor. Hierbij wordt ernaar gestreefd op de lozingen op gevoelig water te minimaliseren. Bij een OAS-studie worden de kosten van de uiteindelijke maatregelen meestal door beide partijen gefinancierd volgens een verdeling zoals gold als de oorspronkelijke maatregelen zouden zijn uitgevoerd door beide partijen.

4.2.5. Afvalwaterakkoorden

In Tabel 8 is een overzicht gegeven van het aantal Afvalwaterakkoorden (AWA) dat in Noord-Holland is afgesloten tussen waterschap en gemeente.

- HHNK heeft met 13 gemeenten AWA's afgesloten. Het is de bedoeling deze AWA's uit te breiden met een module die is toegesneden op nieuwe wetgeving.
- Waternet/AGV heeft met 2 gemeenten AWA's afgesloten, aan 1 AWA wordt nog gewerkt.
- Rijnland is bezig met het ontwikkelen van de gewenste vorm van zijn afvalwaterakkoorden, samen met gemeenten. Er zijn nog geen afvalwaterakkoorden als zodanig afgesloten, wel worden permanent diverse onderzoeken en maatregelen ter optimalisatie gedaan.

In een afvalwaterakkoord leggen gemeente en waterschap concrete afspraken over operationele en financiële maatregelen in de afvalwaterketen neer. Voor een duurzame afvalwaterketen in de gemeente zullen de twee partijen gezamenlijk een agenda opstellen, waarin ze hun plannen en ambities afstemmen. Beide partijen beschouwen het afvalwaterakkoord als middel om aan te geven dat zij duurzaam en structureel samenwerken om te komen tot doelmatigheid, kwaliteitsverbetering en kostenefficiency in de afvalwaterketen.

De positie van het afvalwaterakkoord t.o.v een eventueel op te stellen waterplan, is dat het afvalwaterakkoord een onderdeel betreft met uitsluitend die aspecten die te maken hebben met de afvalwaterketen. Het waterplan is overkoepelend en heeft als doel een geïntegreerde aanpak van alle verschillende waterdisciplines. Zowel op het gebied van de afvalwaterketen als het watersysteem. In het watersysteem-deel, worden randvoorwaarden gesteld waaraan emissies uit de afvalwaterketen moeten voldoen, zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin. Voor meer informatie, zie bijlage V.

Tabel 8: Aantal uitgevoerde OAS-en en AWA's in Noord-Holland.

Waterschap	OAS uitgevoerd	AWA uitgevoerd
HHNK	15 OAS studies uitgevoerd met 44 gemeenten	1. Alkmaar,

		<ol style="list-style-type: none"> 2. Anna Palowna, 3. Den Helder, 4. Edam-Volendam, 5. Harenkarspel, 6. Heerhugowaard, 7. Niedorpen, 8. Schagen, 9. Texel, 10. Waterland, 11. Wieringermeer, 12. Wieringen 13. Zijpe.
Waternet/AGV	<p>Gereed:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uithoorn 2. A'dam 3. Diemen 4. Naarden 5. Bussum 6. De Ronde Venen 7. Hilversum (?) 8. Blaricum (quick-OAS leidt mogelijk tot OAS) <p>Komt nog:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Weesp (incl. Muiden) 2. Huizen 3. Amstelveen, incl. Ouder Amstel 	<p>Gereed:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De Ronde Venen (metingen, onderzoeken) 2. Amsterdam (incl. Diemen) <p>Komt nog:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Weesp (incl. Muiden) 2. Naarden 3. Bussum 4. Hilversum 5. Wijde Meren
Rijnland	<p>In uitvoering/ gereed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • OAS Haarlem, Aalsmeer, Gouda • Diverse (deel)studies <p>Tot 2011 alle ketens/AWZI's programmatisch optimaliseren</p>	<p>In uitvoering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aalsmeer, Haarlem, Gouda

4.2.6. Waterplan gemeenten

In Tabel 9 is een overzicht gegeven van het aantal waterplannen dat in Noord-Holland reeds is vastgesteld en het aantal waterplannen dat in uitvoering is.

- HHNK heeft reeds 9 waterplannen vastgesteld met gemeenten. Waterplannen worden momenteel opgesteld met twee gemeenten.
- Waternet/AGV heeft reeds 5 waterplannen vastgesteld met gemeenten. Waterplannen worden momenteel opgesteld met 1 gemeente.
- Rijnland heeft reeds 5 waterplannen vastgesteld of doet dit nog in 2008. Drie daarvan zijn in uitvoering.

Tabel 9: Overzicht waterplannen in Noord-Holland.

Waterschap	Waterplan vastgesteld	Waterplannen in uitvoering
HHNK	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alkmaar, 2. Amsterdam-Noord, 3. Den-Helder, 4. Edam-Volendam, 5. Heemskerk-Beverwijk-Uitgeest, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stedebroec 2. Bergen-Castricum-Heiloo

	6. Heerhugowaard, 7. Hoorn, 8. Oostzaan, Purmerend 9. Zaanstad	
Waternet/AGV	1. Amsterdam 2. Naarden - Bussum 3. Amstelveen 4. Uithoorn 5. Hilversum	1. Weesp (incl. Muiden)
Rijnland	1. Amstelveen (ism Waternet) 2. Aalsmeer (2008)	1. Bloemendaal 2. Haarlem 3. Haarlemmermeer

4.2.7. GRP gemeenten

De nieuwe wet Gemeentelijke Watertaken geeft het kader waarmee gemeenten hun Verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (VGRP) vormgeven. Minister Cramer heeft begin 2008 in een brief aan de Tweede Kamer (kenmerk: BWL/2008013144) een aantal zaken aangegeven:

- “De waarde van het verbrede gemeentelijke rioleringsplan (GRP) zit er in dat gemeenten en waterschappen wellicht worden ‘gedwongen’ tot het maken van keuzen in gezamenlijkheid”.
- “Van gemeenten verwacht ik binnen de rioleringssector een intensivering van de bundeling van kennis en capaciteit om de complexe en kostbare wateropgaven professioneel en efficiënt op te kunnen pakken.”

In bijlage IV is een overzicht gegeven van het aantal GRP's in Noord-Holland (inclusief periode).

4.2.8. Ondernemingsplan drinkwaterbedrijf

In de ondernemingsplannen van Vitens, PWN en Waternet wordt nadrukkelijk aandacht geschonken aan de leveringszekerheid van de drinkwatervoorziening. Zowel kwantitatief als kwalitatief mogen de klanten vertrouwen op een betrouwbaar product. Deze primaire taak zal ook in de nieuwe Drinkwaterwet maatgevend zijn. De drinkwaterbedrijven zijn verplicht om in een leveringsplan een beschrijving te geven, hoe deze primaire taak wordt ingevuld. Daarbij wordt ook toekomstige drinkwatervoorziening uitgewerkt.

De samenwerking in de waterketen wordt door de drie bedrijven in de ondernemingsplannen onderschreven. Waternet vervult hierbij als eerste watercyclusbedrijf een pioniersrol in de verregaande samenwerking.

5. Tijdsplanning en kosten

5.1. Tijdsplanning

In Tabel 10 is per actie aangegeven welke partij(en) de actie uit gaan voeren inclusief het daarbij behorende tijdspad.

	Provincie
	Waterschap
	Gemeente/VNHG
	Drinkwaterbedrijf
	Initiatiefnemers

Tabel 10: Overzicht acties en tijdsplanning.

Wat	2007	2008	2009	2010	2011
Benchmarken					
Voortzetting bedrijfstak benchmark					
Deelname aan benchmark Rioned					
Verzoeken gemeenten participatie in landelijke benchmark rioleringszorg					
Faciliteren leren benchmark					
Stimuleren kennisuitwisseling benchmarken					
Samenwerken					
Convenant ondertekenen					
Vervullen stimulerende en initiërende rol					
Afsluiten afvalwaterakkoorden en uitvoeren optimalisatiestudies					
Ontwikkelen c.q. verbreden concrete regionale initiatieven					
Stimuleren gemeenten akkoord en uitvoering convenant					
Implementeren mogelijkheden bundeling kennis en capaciteit in rioleringsbeheer					
Bijeenbrengen van partijen					
In beeld brengen verbeteropties rioleringszorg					
Discussie voeren met bestuurders					
Bemiddelende rol spelen bij het optimaliseren (afval)waterketen					
Verkennen mogelijkheden financiële ondersteuning					
Zicht op kosten					
Meewerken aan verkenning verbruiksafhankelijke rekening of specificatie waterketenkosten					
Kostendekkend maken rioolrecht c.q. rioolheffing					
Actieve participatie in landelijke ontwikkelingen rond formulering gezamenlijke lange termijn visie					
Streven naar plaatsing Noord-Hollandse projecten op landelijke innovatieagenda					
Ontwikkelen gezamenlijke aanpak inspelen op vraag naar vakkundig personeel					
De betrokken burger					
Versterken beleving water, stimuleren bewuster en duurzamer omgaan met water					
Monitoren voortgang					
Evalueren maatregelen en initiatieven, rapportage					
Formuleren doelmatigheidsstreven, bijhouden voortgang convenant					
Monitoren voortgang					
Sturen regionale inspanningen					
Communicatie					
Uitdragen goede voorbeelden van samenwerking en verbetering					
Bestuurlijk agenderen voortgang convenant, bijeenbrengen partijen, organiseren conferentie					

5.2. Benodigde inspanning om het Actieprogramma te realiseren

In 2008 wordt gericht op het bevorderen van samenwerking aan de proceskant, kennisuitwisseling en innovatie (kosten voor haalbaarheidsonderzoek, voorbereiding of procesbegeleiding, het stimuleren van benchmarken in de rioleringszorg, projecten die te maken hebben met het bundelen van capaciteit en kennis voor rioolbeheer en/of het gezamenlijk uitvoeren daarvan). Concrete projecten tot-nu-toe zijn hier onder opgesomd. Voor deze projecten zal tevens een bijdrage worden gevraagd van VROM (zie paragraaf 5.3).

1) Provincie Noord-Holland

De provincie levert, naast mensuren, een financiële bijdrage aan de volgende projecten (2008):

Wat	Bijdrage (in €'s)
1. Noord-Hollands koepelrapport benchmark rioleringszorg	7.315,- (ex. BTW)
2. Maatwerkonderzoek per beheergebied waterschap:	
• AGV	36.790,-*
• Rijnland	p.m.**
• HHNK	p.m.***
3. Waterketenconferentie	25.000,-
4. Waterketenspel	17.000,- (totaal 67.000,- ex. BTW)****
Totaal	p.m.

* bijdrage zal worden gevraagd aan VROM en provincie Utrecht;

** VROM levert een bijdrage van 140.000,-;

*** bijdrage zal worden gevraagd aan VROM;

**** waarvan 30.000,- door VROM, 5.000,- door AGV, PWN, Rijnland en HHNK

f) Verder:

- Handreiking meetnetten: de provincie neemt in 2009-2010 het initiatief om opdracht te verlenen voor het opstellen van een handreiking over hoe samengewerkt kan worden ten aanzien van meetnetten van gemeenten, waterschappen, provincie, TNO, ten behoeve van de uitvoering van de benchmark. Resultaat is een uniform datasysteem in alle waterschapsbeheersgebieden, dat aansluit bij het format behorend bij de landelijke benchmark 2010. Gebleken is namelijk dat het bij veel (kleinere) Noord-Hollandse gemeenten ontbreekt aan een efficiënt datasysteem.
- organisatie bijeenkomst tekening convenant (5 december 2007, gereed);
- subsidieregeling Tender Water ter ondersteuning van waterketeninitiatieven (waterkwaliteit is prioritair onderwerp).

4.2.2 Waterschappen

De waterschappen leveren een bijdrage:

- in uren aan samenwerkingsprojecten. Hierbij valt te denken aan kennis en ervaring bij het gezamenlijk opstellen van meetplannen door gemeenten.
- Ook kan een financiële ondersteuning worden geboden in de vorm van procesbegeleiding door derden.

4.2.3 Gemeenten

De gemeenten leveren een bijdrage in uren aan samenwerkingsprojecten.

4.2.4 Drinkwaterbedrijven

De drinkwaterbedrijven leveren een bijdrage:

- fte inzet;
- eventueel bijdrage aan het waterketenspel, als de bijlage bij de nota of een gebruiksafhankelijke nota wordt ingezet. Kostenbijdrage op basis van kostenverdeling.

5.3. Bijdrage VROM

In het convenant is als actie opgenomen:

'De provincie Noord-Holland faciliteert het proces om te komen tot samenwerking in de waterketen. Zij ondersteunt initiatieven waar mogelijk financieel (bijvoorbeeld middels de Tender Water) en verkent daartoe de mogelijkheden voor een financiële bijdrage door derden, bijvoorbeeld vanuit het rijk'.

In het Bestuursakkoord Waterketen is opgenomen dat er vanaf 2007 voor uitdagende en vernieuwende waterketenprojecten in totaal 4,3 miljoen euro beschikbaar is vanuit het rijk. In 2007 is ongeveer 1,2 miljoen euro uitgegeven. De resterende middelen worden ingezet op de volgende onderwerpen:

- Benchmarking (riolering): 20% korting op deelname voor m.n. de kleine gemeenten;
- Quick scans bij gemeenten eveneens gericht op de kleinere gemeenten om mogelijkheden om doelmatiger en transparanter te opereren in kaart te brengen, en kansen voor samenwerking zichtbaar te maken. Voorwaarde voor het verkrijgen van een bijdrage voor het uitvoeren van een quick scan is dat het gemeente betreft die via betreffende quick scan snel een inhaalslag wil maken;
- Permanente samenwerking in de (afval)waterketen. Voorwaarde is dat er al een optimalisatiestudie is uitgevoerd en dat de investeringen al vanuit de gedachte van 1 afvalwaterketensysteem en 1 verantwoordelijke partij, zijn afgestemd en neergelegd in bestuurlijke afspraken. Dan is vervolgens de stap van "samen denken" naar "samen DOEN" aan de orde. Projecten die op "samen doen" betrekking hebben en een doelmatige en transparante waterketen tot doel hebben kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage;
- Transparantie en informatie richting burger/consument over de kosten van waterverbruik.

Bij de beoordeling van de aanvragen spelen de volgende criteria een rol:

- past het project binnen de beleidsdoelstellingen voor de waterketen?
- sluit het project aan bij de speerpunten zoals in dit kader genoemd?
- is het project werkelijk uitdagend en vernieuwend (het ontwikkelen van meetnetten, opstellen van GRP's of uitvoeren van optimalisatiestudies liggen bijvoorbeeld te zeer in het verlengde van reguliere taken)?

6. Literatuurlijst

- Bestuursakkoord Waterketen (BWK-2007, 5 juli 2007);
- Convenant Samenwerking Waterketen Noord-Holland (CSW-NH-2007);
- VROM (2008): Inventarisatie doelmatigheidstreven Waterketen; realisatie in de periode 1998-2006, streven in de periode 2006-2015.
- VROM (2008): Overzicht acties Bestuursakkoord Waterketen 2007.
- VROM (2008): Ontwikkeling van doelmatigheid en transparantie in de Waterketen. Monitor 2007 over de periode 1998-2006.

7. Bijlage I

Legenda:

* = afspraak uit het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen;

** = afspraak uit het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland', uitwerking van het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen;

*** = afspraak uit het convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland';

**** = uitwerking convenant 'Samenwerken Waterketen Noord-Holland', WABO.

a) Benchmarking

Wie	Wat
Drinkwaterbedrijven	Voortzetting bedrijfstak benchmark *
Waterschappen	Voortzetting bedrijfstak benchmark *
Gemeenten	Uitvoeren benchmark rioleringszorg *
Provincie, VNHG	Stimuleren participatie in benchmark rioleringszorg *
Provincie	Faciliteren benchmark **

Verder:

- Als de landelijke pilot afvalwaterketenbenchmark uitwijst dat er voldoende leer- en verbeterpunten zijn te benoemen dan wordt deze benchmark ook uitgevoerd in Noord-Holland. Zie BWK-2007.

b) Samenwerken

Wie	Wat
Initiatiefnemers	Bevorderen samenwerking waterketen *
Waterschappen, drinkwaterbedrijven	Bevorderen samenwerking waterketen, vervullen stimulerende en initiërende rol ***
Waterschappen	Optimaliseren afvalwaterketen, bindende afspraken maken met gemeenten *
Initiatiefnemers	Ontwikkelen / verbreden concrete regionale initiatieven**
VNHG	Stimuleren samenwerking waterketen **
Gemeenten	Managen van de complexe en kostbare wateropgaven, implementeren mogelijkheden bundeling kennis en capaciteit in rioleringsbeheer *
Provincie, VNHG	Faciliteren kennisuitwisseling **
Gemeenten, waterschappen	Bevorderen samenwerking afvalwaterketen **
Gemeenten, waterschappen	Bevorderen samenwerking afvalwaterketen, verkennen mogelijkheden overname monitoringapparatuur ****
Provincie	Stimuleren samenwerking waterketen, discussie voeren met bestuurders **
Provincie	Stimuleren samenwerking waterketen, bemiddeling tussen gemeenten en waterschappen ***
Provincie	Faciliteren samenwerking waterketen **
Waterschappen, gemeenten, provincie	Ontwikkelen van een proces wat recht doet aan alle betrokken partijen bij een GRP ****

Verder:

- In het convenant wordt ruimte geboden om beheerstaken anders te verdelen. Zie BWK-2007.

c) Zicht op kosten

Wie	Wat
Waterschappen, drinkwaterbedrijven, gemeenten	Verhogen transparantie en efficiency in de bedrijfsvoering *
Gemeenten	Verhogen transparantie *

d) Innovatie

Wie	Wat
Initiatiefnemers	Bevorderen duurzame waterketen, formuleren van een gezamenlijke lange termijn visie *

Wie	Wat
Initiatiefnemers	Bevorderen duurzame waterketen, minimaal twee Noord-Hollandse projecten selecteren en op de landelijke innovatieagenda **
Initiatiefnemers	Bevorderen duurzame waterketen, ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak om in te spelen op de groeiende vraag naar vakkundig personeel **
Waterschappen, gemeenten, provincie	1 loket voor de omgevingsvergunning (indirecte lozingen) of watervergunning ****
Waterschappen, gemeenten, provincie	Gezamenlijke uitvoering van toezicht en handhaving ****
Waterschappen, gemeenten, provincie	Stimuleren van bestuurlijke afspraken conform de package deal ****

e) De betrokken burger

Wie	Wat
Initiatiefnemers	Versterken beleving, stimuleren bewuster en duurzamer omgaan met water *

Monitoren voortgang

Wie	Wat
Waterschappen	Optimaliseren waterketenbeheer ***
Initiatiefnemers	Verhoging doelmatigheid en transparantie, gezamenlijk formuleren doelmatigheidsstreven *
Provincie	Verhoging doelmatigheid en transparantie, monitoren voortgang afspraken convenant **
Provincie, VNHG	Verhoging doelmatigheid en transparantie, sturen regionale inspanningen **
Initiatiefnemers	Bevorderen samenwerking waterketen **

Communicatie

Wie	Wat
Initiatiefnemers	Extra impuls geven aan samenwerking in de waterketen en verhogen van doelmatigheid en Transparantie, uitdragen van goede voorbeelden van samenwerking en verbetering *
Provincie en VNHG	inspanningen in de waterketensector intensiveren en afstemmen **

8. Bijlage II: Mogelijke opzet waterketen kennisdatabase

Doel:

- Opzetten van een kennisdatabase rond samenwerken in de waterketen, inclusief (stedelijk) grondwater en Kaderrichtlijn Water.
- Mensen met elkaar in contact brengen (=namen op website plaatsen). Misschien koppelen met NVA/KVWN waternetwerk: doel daarvan is bedrijfsvoerders/procesvoerders met elkaar in contact brengen.

Inhoud (groeidocument):

- Consequenties nieuwe wetgeving;
- Wat moet en hoe doen;
- Overzichtskaart welke gemeenten welke plannen hebben inclusief links naar goede voorbeeldplannen. Inclusief zuiveringskringen.
- Ook noemen:
 - Lijst samenwerkingsinitiatieven NH
 - KRW (i.v.m. grondwater/oppervlaktewater kwaliteit). Vb Wervershoof rwzi extra zuiveringsstap geplaatst.
 - Grondwaterzorgplicht, Grondwater informatie, o.a. handreiking zorgplicht grondwater Waternet
 - overzicht GRP, AWA, OAS
 - Loket functie: hoe inrichten
 - Wetgeving (incl. WABO, Activiteitenbesluit, IWW)
 - Meetprogramma's hydraulische systeem (kwaliteit, kwantiteit) en overstorten; RTC; O.m. pilot Heerhugowaard i.s.m. Stichting RIONED, STOWA (in navolging op Eindhoven)
 - Mogelijke vorm van samenwerking: overname monitoringapparatuur door gemeenten i.s.m. waterschap (opdat aanschaf maar 1x hoeft).
- Doorsluizen landelijke ontwikkelingen
- Link op waterketen deel met <http://www.samenwerkenaanwater.nl/content/nieuws/Noord-HollandseWaterketen.html>
- Convenant samenwerken waterketen Noord-Holland + plan van aanpak.

Projectplace handig hulpmiddel bij externe samenwerking

Ben je trekker of deelnemer van een project waarin je samenwerkt met meerdere organisaties en lijkt het je handig om documenten, taken en agenda's gezamenlijk te kunnen raadplegen en beheren? Dan kan Projectplace van GBO-provincies, onderdeel van het IPO, voor jou een uitkomst zijn.

Projectplace biedt een projectmatige, beveiligde werkomgeving die toegankelijk is via het internet, dus overal en altijd. Je kunt er gezamenlijk documenten beheren, taken toewijzen en vergaderingen plannen. Via het GBO-provincies is het mogelijk om voor projecten waarin sprake is van een (bestuurlijk) samenwerkingsverband gratis een virtueel kantoor te openen. Als je al gebruik maakt van deze voorziening, en je daarvoor jaarlijks betaalt, kun je dit abonnement laten omzetten naar de (gratis) gemeenschappelijke versie.

Wil je meer weten over Projectplace, neem dan contact op met Koos Ju van het IPO, telefoon 070-888 1263, of raadpleeg onderstaande websites, bijvoorbeeld over het aanmaken van een Projectplace-account.

Website GBO-provincies IPO <http://www.ipo.nl/templates/?dossier=14743&subdossier=14744>

Website Projectplace <http://www.projectplace.nl/nl/support/demofilms/>

9. Bijlage III: Inventarisatie doelmatigheidsstreven (VROM, 2008)

Drinkwaterbedrijven

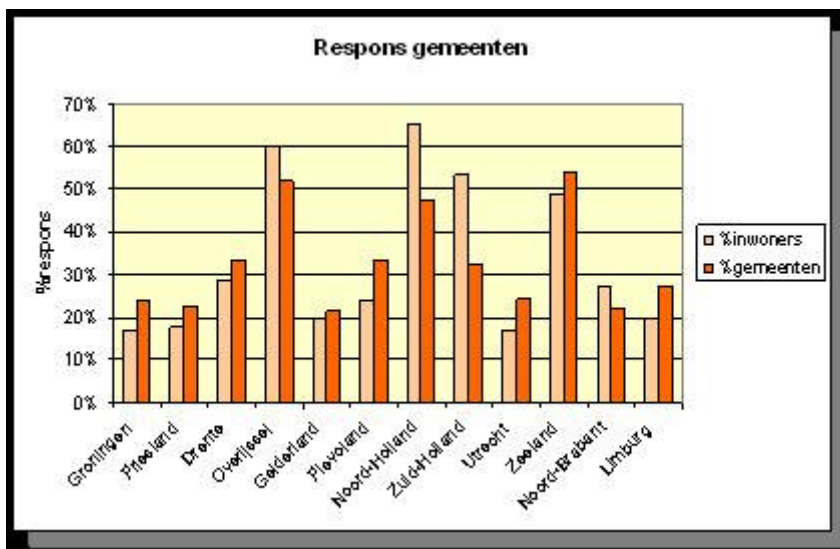
De drinkwaterbedrijven achten 2,5 tot 5% besparing in de komende 10 jaar haalbaar. De besparingen in de periode 1998-2006 worden op basis van benchmarkresultaten geschat op 17%.

Waterschappen

De waterschappen achten 10% besparingen in de komende 10 jaar haalbaar. Op basis van de bedrijfsvergelijkingen worden de gerealiseerde besparingen in de periode 1998-2006 geschat op 12% (1,5% per jaar).

Gemeenten

In totaal hebben 138 gemeenten gereageerd. Dit betekent een respons van ruim 30% van het aantal gemeenten en een vertegenwoordiging van bijna 40% van het aantal inwoners.

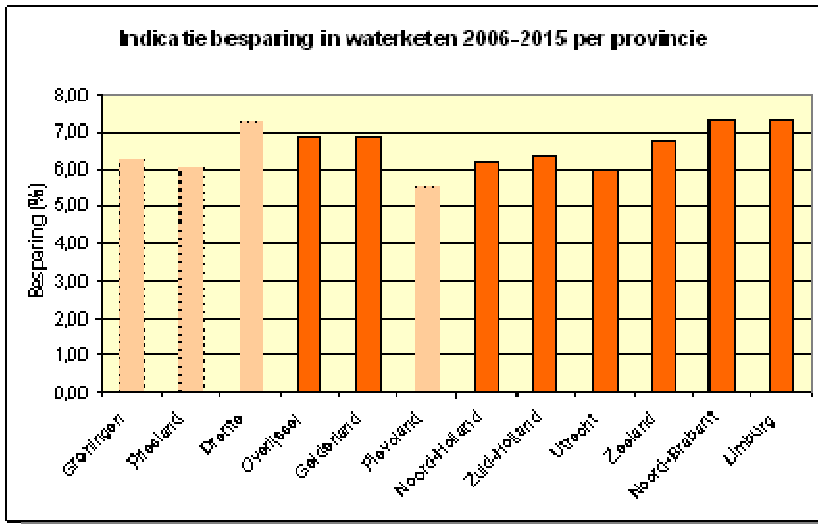
Gevraagd is aan te geven of een besparing ('hetzelfde doen tegen lagere kosten') van 10 of 20% in de rioleringszorg de komende tien jaar haalbaar is. Een besparing van 20% wordt duidelijk niet haalbaar geacht. Circa de helft van de gemeenten acht een besparing van 10% haalbaar.

De gemeenten hebben een indicatie gegeven van de besparingen die zij gerealiseerd hebben in de periode 1998-2006 en die zij nastreven in de periode 2006-2015. Gemiddelden liggen op een kleine 6% voor zowel de periode 1998-2006 als voor de periode 2006-2015.

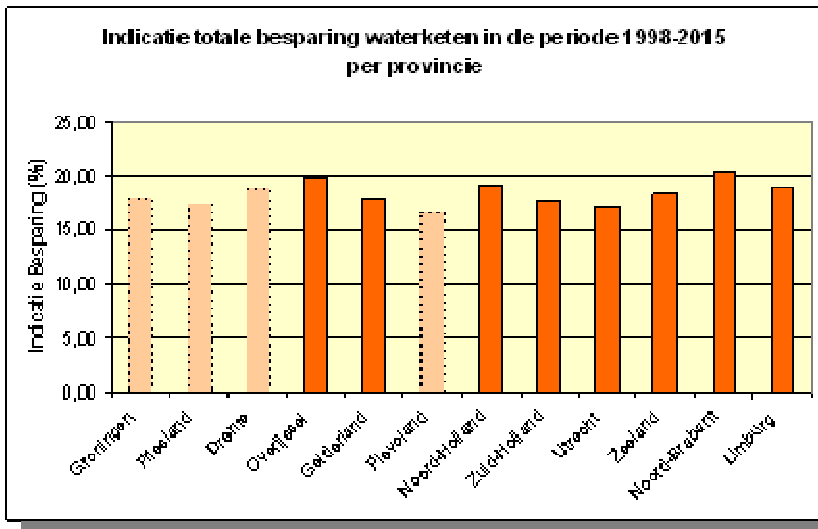
Gekeken is of de gemeentegrootte invloed heeft op de indicatie van de besparingen in de periode 2006-2015. De antwoorden van de kleine gemeenten (<25.000 inwoners) en de grote gemeenten (>50.000 inwoners) zijn sterk verdeeld. De groep middengemeenten (tussen 25.000 en 50.000 inwoners) geeft een besparing aan tussen de 2,5 en 7,5%. Het gemiddelde voor deze groep ligt op 6½%.

Waterketen

De besparing in de gehele waterketen voor de periode 2006-2015 ligt tussen de 5,5 en 7,3%. Hierbij is uitgegaan van de opgegeven besparingen in de rioleringszorg per provincie en een besparing van gemiddeld 3¼% voor drinkwater en 10% voor afvalwaterzuivering in geheel Nederland.

De totale gerealiseerde besparing in de periode 1998-2006 plus de geráámde besparing in de periode 2006-2015 wordt geschat op ruim 18% voor de gehele waterketen.

De totaal te realiseren besparingen door de drinkwaterbedrijven en de waterschappen ligt in dezelfde orde van grootte: ruim 20%. De besparingen in de drinkwatersector zijn al grotendeels gerealiseerd. De totale besparing op rioleringszorg door gemeenten worden geraamd op 12%.

10. Bijlage IV: GRP's Noord-Holland januari 2008

Tabel 11: Stand van zaken GRP's Noord-Holland januari 2008.

Gemeente	GRP periode
Aalsmeer	1998-2003
Alkmaar	2004-2008
Amstelveen	2004-2007
Amsterdam	2005-2009
Andijk	2006-2010
Anna Paulowna	2006-2010
Beemster	2006-2011
Bennebroek	2006-2010
Bergen	2006-2010
Beverwijk	2005-2009
Blaricum	2007-2011
Bloemendaal	2007
Bussum	2004-2008
Castricum	2008-2012
Den Helder	2004-2008
Diemen	2003-2008
Drechterland	2006-2010
Edam-Volendam	1999-2003
Enkhuizen	2006-2009
Graft-De Rijk	2003-2007
Haarlem	2006-2010
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	2005-2009
Haarlemmermeer	2006-2007
Harenkarspel	2004-2007
Heemskerk	2003-2008
Heemstede	2006-2010
Heerhugowaard	2006-2010
Heiloo	2008-2012
Hilversum	2003-2008
Hoorn	2004-2008
Huizen	2006-2010
Landsmeer	2006-2010
Langedijk	2006-2010
Laren	2007-2011
Medemblik	2006-2010
Muiden	2007-2011
Naarden	2004-2008
Niedorp	2005-2009
Oostzaan	2007-2011
Opmeer	2005-2008
Ouder-Amstel	2007-2010
Purmerend	2006-2010
Schagen	2006-2010
Schermer	1996-2005
Stede Broec	2005-2009
Texel	2005-2007
Uitgeest	2006-2009
Uithoorn	2004-2008
Velsen	2005-2009

Gemeente	GRP periode
Waterland	2005-2009
Weesp	2007-2012
Wervershoof	2007-2011
Wester-koggenland	2003-2008
Wieringen	2006-2010
Wieringermeer	2005-2009
Wijdmeren	2006-2010
Wormerland	1995-2006
Zaanstad	2001-2008
Zandvoort	2005-2009
Zeevang	2007-2011
Zijpe	2006-2010

11. Bijlage V: Toelichting nieuwe Waterwet

Algemeen:

Centraal in het afvalwaterbeleid staan het milieubewuster en doelmatiger omgaan met de verschillende te onderscheiden afvalwaterstromen (bijvoorbeeld huishoudelijk afvalwater en hemelwater), een optimalisering van de samenwerking tussen met name waterschappen en gemeenten, meer bedrijfsmatig werken (kosteneffectiviteit en doelmatigheid).

Water

- Doel van de Wet verontreiniging oppervlaktewater (Wvo) is verontreiniging van het oppervlaktewater tegen te gaan en te voorkomen. Voorvloeiend uit de Wvo zijn diverse lozingenbesluiten genomen, waarin voor bepaalde categorieën lozingen algemene regels gesteld zijn. De Wvo is nog het geldende kader, maar wordt vanaf 2009 vervangen door de Waterwet.
- Lozingenbesluit; bedrijfsafvalwater, glastuinbouw, WVO huishoudelijk afvalwater, bodemsanering en proefbronnering

Anno 2008 is en wordt de wet- en regelgeving ten aanzien van afvalwater herzien en geherstructureerd. Belangrijke speerpunten in de herijking van de afvalwaterregelgeving zijn de introductie van het regenwaterbeleid en de verschuiving van de afbakening in de milieu- (Wm) en waterregelgeving (Wvo). Uitgangspunt van het nieuwe regenwaterbeleid is dat relatief schoon regenwater (hemelwater) zoveel mogelijk in het milieu gebracht moet worden op de plaats waar het neerkomt. Hier wordt onder andere via de Wet gemeentelijke watertaken invulling aan gegeven. De wetswijzigingen verruimen de (wettelijke) mogelijkheden voor gemeenten voor de omgang met (afstromend) hemelwater, maar omvat geen verplichting tot afkoppelen. Daarnaast is het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) verbreed en moet voortaan ook ingaan op het omgaan met grond- en hemelwater. Ook is in de wet een voorkeursvolgorde voor het omgaan met afvalwater geïntroduceerd. De Wet gemeentelijke watertaken is op 1 januari 2008 in werking getreden.

Waterwet

In 2009 gaan negen waterbeheerwetten op in één Waterwet, waaronder de Wwh en de Wvo. Hierdoor worden zes huidige vergunningstelsels samengevoegd tot één watervergunning. De Wvo-vergunning voor indirecte lozingen verdwijnt en wordt via algemene regels geregeld in de Wm/Wabo. De gemeente wordt hiervoor verantwoordelijk, de waterschappen krijgen hiervoor in de plaats een bindend adviesrecht.

De Waterwet zal naast de waterakkoorden de mogelijkheid bieden 1-op-1 afspraken te maken tussen waterschap en gemeente, vergelijkbaar met de praktijk van de waterakkoorden.

De 'overstortvergunning' (feitelijk een Wvo-vergunning) verdwijnt en zal waarschijnlijk via een stelsel van algemene regels worden gereguleerd in het Besluit algemene regels lozingen buiten inrichtingen (nog in ontwikkeling).

Milieu

- Wet milieubeheer (Wm); Het doel van de Wm is het beschermen van het milieu in de meest brede zin. De wet uniformeert voor het totale milieuveld coördinatie, inspraak, beroep en vergunningsprocedure.
 - Voldoen aan de geur en geluidsnormen (awzi en rioolgemalen)
 - Voldoen aan eisen voor energiebesparing (awzi en rioolgemalen)
 - Voldoen aan eisen Landelijk Afvalbeheer Plan (zuiveringsslib, bedrijfsafval)
 - Zorgplicht van de gemeente voor de aanleg en beheer van de riolering
 - Verplichting voor gemeenten om een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) op te stellen
 - Integrale milieuvergunning voor inrichtingen en bedrijven; lozing van afvalwater op riolering en daarmee doorvertaling van de WvO vergunning van de rioolbeheerder naar de lozer.

De WM regelt ondermeer aspecten vanuit;

- Wet bodembescherming (Wbb); Nederlandse richtlijn bodembescherming (NrB). Voor riolering en awzi is van belang;
 - Handelingen of situaties waarbij afvalwater of chemicaliën op of in de bodem kan geraken
 - Lekkage van riolen of awzi naar de bodem voorkomen op basis van het algemene zorgartikel.
- Nederlandse emissie richtlijn lucht (NeR); voorkomen van stankhinder.
- Veiligheid; voldoen aan atex richtlijnen
- IPPC richtlijn; Een awzi is een IPPC bedrijf indien er meer dan 50 ton afvalstoffen per dag verwerkt wordt, bijvoorbeeld slib van andere awzi's. Deze awzi's worden getoetst of ze zijn uitgevoerd met de best beschikbare technieken (BBT).
- E-PRTR verordening; awzi's groter dan 100.000 v.e. moeten rapporteren over de emissies naar water, bodem en lucht.

Klimaatverandering

Het Kyoto-protocol gaat voor Nederland uit van 6% CO₂-reductie in 2012 en 30% in 2020 ten opzichte van 1990.

12. Bijlage VI: Toelichting op Afvalwaterakkoord

Bron: In de inleiding AWA's van HHNK

Samenwerking in de afvalwaterketen

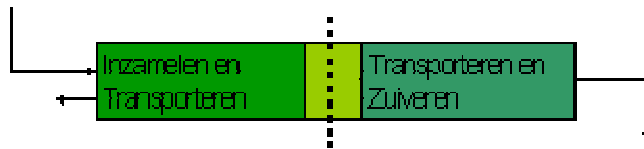
Partijen

De gemeente en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) zorgen gezamenlijk voor de verwerking van het afvalwater. Zij doen dat door het afvalwater in te zamelen, te transporteren en te zuiveren. Dit wordt de afvalwaterketen genoemd.

Beide organisaties hebben daarin hun eigen wettelijke verantwoordelijkheid en zorgplicht.

- De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van de riolering en het transport van afvalwater.
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is verantwoordelijk voor het verdere transport en zuiveren van afvalwater en beheer van rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi).

Er is sprake van één afvalwaterketen met twee actieve beheerders. De processen binnen de afvalwaterketen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar onderling. Beide organisaties zijn daardoor letterlijk met elkaar verbonden en van elkaar afhankelijk. Inzameling, transport en zuivering van afvalwater kunnen niet meer los van elkaar (sectoraal) bekeken worden, maar in hun samenhang (integraal) en gericht op duurzaamheid.

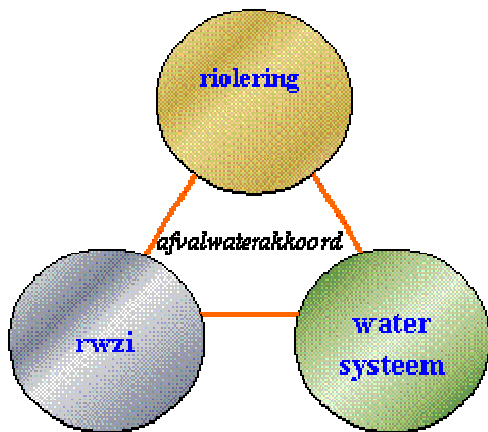
Gemeenschappelijke doelstelling

Partijen hebben gezamenlijk de publieke taak om de afvalwaterketen op een maatschappelijk verantwoorde en duurzame wijze in te richten en te beheren. Om dit te bereiken zijn zij overtuigd van de noodzaak om intensief samen te werken op operationeel niveau. Met als doelstelling:

- voor de klant, de diensten aan te bieden tegen de laagst maatschappelijke kosten,
- een efficiënte, doelmatige en transparante bedrijfsvoering en uitvoering van de taken,
- een goede kwaliteit en benutting van de aanwezige infrastructuur en uitvoeringstechnische werken en
- een lage emissie uit de afvalwaterketen naar het watersysteem.

Uitgangspunten

Belangrijk voor de afvalwaterketen zijn de raakvlakken met het watersysteem. Partijen vinden dat de watersysteendoelen richtinggevend zijn voor lozingen vanuit de afvalwaterketen, zoals de emissies uit overstorten van het rioolstelsel en effluent van een rwzi.

Partijen hanteren uit oogpunt van doelmatigheid en milieu, als uitgangspunt: de afvalwaterketen is primair bedoeld voor afvalwater. Relatief schoon regenwater en ander rioolvreemd water moet zoveel mogelijk van de riolering worden afgekoppeld of niet worden aangesloten en uit de afvalwaterketen worden gehouden.

Het afvalwaterakkoord (AWA)

Beide partijen willen door het eigen beleid en gezamenlijke afstemming, de gewenste doelstellingen in de afvalwaterketen bereiken. Partijen willen de visie vertalen in concrete afspraken over operationele en financiële maatregelen. En maken door dit bestuurlijk gedragen afvalwaterakkoord zichtbaar waar het in de afvalwaterketen om gaat.

Voor een duurzame afvalwaterketen in de gemeente zullen de twee partijen gezamenlijk een agenda opstellen, waarin ze hun plannen en ambities afstemmen. En dit niet alleen voor vandaag en morgen, maar ook voor de toekomst. De winst van de samenwerking zoals vastgelegd in het afvalwaterakkoord zal voornamelijk op middellange termijn haar vruchten afwerpen.

Beide partijen beschouwen dit afvalwaterakkoord als middel om aan te geven dat zij duurzaam en structureel samenwerken om te komen tot doelmatigheid, kwaliteitsverbetering en kostenefficiëntie in de afvalwaterketen.

Partijen realiseren zich, dat zij ieder hun eigen verantwoordelijkheid hebben voor:

1. De zorgplicht riolering en de zorgplicht zuiveringstechnische werken,
2. De ruimtelijke ontwikkeling en -inrichting
3. Het watersysteem en de vergunningverlening op basis van de Wvo en Aansluitverordening, en dat zij deze verantwoordelijkheid vorm moeten geven vanuit hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de afvalwaterketen als geheel. Dat betekent voor beide organisaties, dat zij over de grenzen van de individuele zorgplichten heen moeten kijken.

De positie van het afvalwaterakkoord t.o.v een eventueel op te stellen waterplan, is dat het afvalwaterakkoord een onderdeel betreft met uitsluitend die aspecten die te maken hebben met de afvalwaterketen. Het waterplan is overkoepelend en heeft als doel een geïntegreerde aanpak van alle verschillende waterdisciplines. Zowel op het gebied van de afvalwaterketen als het watersysteem. In het watersysteem-deel, worden randvoorwaarden gesteld waaraan emissies uit de afvalwaterketen moeten voldoen, zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin.

Partijen verbinden zich aan de opzet, het proces en het uitvoeren van het AWA. Ze verwerken het AWA dan ook in hun eigen plannen en (meerjaren)begroting.

Per module wordt bekeken of de eventuele kosten die partijen maken in het kader van dit samenwerkingsakkoord over en weer verrekend worden. Hierbij kan men denken aan werkzaamheden die behoren tot de verantwoordelijkheid van de ene partij, maar waarvan het wenselijk is dat deze (mede) worden uitgevoerd door de andere partij.

Vorm van het afvalwaterakkoord (AWA)

Het akkoord is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel schetst de visie van de partijen op de afvalwaterketen en de ambities met betrekking tot de samenwerking en de wijze waarop partijen tegen de afvalwaterketen aankijken. Het geeft de kaders aan en vormt het raamplan voor de inhoudelijke modules. Dit deel heeft het karakter van een 'paraplufunctie'.

Het tweede deel met verdere uitwerking van de activiteiten en thema's rondom de afvalwaterketen vindt plaats via inhoudelijke modules. De status van een module is afhankelijk van het onderwerp en de fase waarin de uitwerking van het onderwerp zich bevindt.

Een module kan concrete operationele afspraken bevatten, kan een intentie weergeven om een bepaald onderwerp nader te beschouwen, maar ook een uitvoeringsverplichting.

De status kan in de loop van de tijd verschuiven van intentie naar planvorming en uiteindelijk naar uitvoering en wordt aangegeven in de vorm van een thermometer.

Afhankelijk van de status, kan een module een bijlage bevatten, bijvoorbeeld een formele juridische overeenkomst met financiële afspraken. Deze juridische overeenkomsten worden apart en bestuurlijk vastgesteld.

Aanpassingen van het afvalwaterakkoord (AWA)

Partijen zien het afvalwaterakkoord als een proces. Een cyclus van -plannen, -uitvoeren, -monitoren van de realisatie en -bijstellen. Het is een dynamisch groeidocument.

Tweejaarlijks worden de resultaten geëvalueerd. Bij de evaluatie worden nieuwe ontwikkelingen meegenomen, zodat toekomstgericht nieuwe modules met afspraken worden ontwikkeld.

Acties

In onderling overleg wordt bepaald, wanneer en welke bouwstenen (modules) onderdeel gaan vormen van het AWA en wat de status is van de modules. De partijen reserveren tijd en middelen en wijzen elk een contactpersoon aan die verantwoordelijk is voor het afvalwaterakkoord en als eerste aanspreekpunt voor de wederpartij fungeert.

Communicatie richting de burger over projecten, activiteiten, etc. in de afvalwaterketen, voortkomend uit dit afvalwaterakkoord, wordt in gezamenlijkheid opgepakt. Afhankelijk van de module maken partijen een actieplan communicatie.

Het afvalwaterakkoord is gericht op structurele samenwerking. Als er in dit proces onduidelijkheden ontstaan, wordt in eerste instantie op ambtelijk niveau naar een oplossing gezocht en eventueel daarna bestuurlijk.